

Mødedokument

B9-0131/2024

5.2.2024

FORSLAG TIL BESLUTNING

på baggrund af Rådets og Kommissionens redegørelser

jf. forretningsordenens artikel 132, stk. 2, første afsnit

om situationen i Serbien efter valget
(2024/2521(RSP))

**Viola von Cramon-Taubadel, Jordi Solé, Henrike Hahn, Francisco
Guerreiro, Tineke Strik, Bronis Ropé, Gwendoline Delbos-Corfield,
Nicolae Ștefănuță, Ignazio Corrao**
for Verts/ALE-Gruppen

Europa-Parlamentets beslutning om situationen i Serbien efter valget (2024/2521(RSP))

Europa-Parlamentet,

- der henviser til stabiliserings- og associeringsaftalen mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Republikken Serbien på den anden side, som trådte i kraft den 1. september 2013¹,
- der henviser til den fælles udtalelse af 15. december 2022 fra Venedigkommissionen og OSCE's Kontor for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder (ODIHR) om de forfatningsmæssige og retlige rammer for de demokratiske institutioners funktion i Serbien,
- der henviser til sine tidligere beslutninger om Serbien, især beslutningen af 10. maj 2023 om Kommissionens 2022-rapport om Serbien²,
- der henviser til sin beslutning om 30 år med Københavnskriterierne – yderligere fremdrift for EU's udvidelsespolitik³,
- der henviser til erklæringen om foreløbige resultater og konklusioner fra den internationale valgobservationsmission om det tidlige parlamentsvalg i Serbien den 17. december 2023,
- der henviser til forretningsordenens artikel 132, stk. 2,
- A. der henviser til, at der efter masseskyderierne i Beograd og nær Mladenovac i maj 2023 blev afholdt masseprotester under sloganet "Serbien mod vold" i hele Serbien; der henviser til, at Serbiens præsident, Aleksandar Vučić, på baggrund af disse protester bebudede et tidligt parlamentsvalg den 17. december 2023; der henviser til, at der også fandt lokalvalg sted i 65 byer og kommuner, herunder Beograd, samt provinsvalg til Vojvodinas forsamling den 17. december 2023;
- B. der henviser til, at siden 2012 har alle parlamentsvalg i Serbien, undtagen ét, været tidlige valg; der henviser til, at dette var det tredje parlamentsvalg på under fire år;
- C. der henviser til, at der blev udsendt en international valgobservationsmission (I-EOM) for at observere det tidlige parlamentsvalg i Serbien den 17. december 2023; der henviser til, at denne delegation bestod af ODIHR, OSCE's Parlamentariske Forsamling, Europarådets Parlamentariske Forsamling og Europa-Parlamentet;
- D. der henviser til, at ifølge en erklæring fra den internationale valgobservationsmission var "det tidlige valg den 17. december, endskønt det i teknisk henseende var velgennemført og gav vælgerne et valg mellem politiske alternativer, domineret af

¹ EUT L 278 af 18.10.2013, s. 16.

² EUT C, C/2023/1065, 15.12.2023, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2023/1065/oj?locale=da>

³ Vedtagne tekster, P9_TA(2023)0471.

præsidentens afgørende indblanding, hvilket sammen med regeringspartis systemiske fordele skabte uretfærdige betingelser";

- E. der henviser til, at oppositionskoalitionen "Serbien mod vold" siden valgnatten har organiseret masseprotester i Serbien med krav om annullering af valgresultatet; der henviser til, at oppositionsmedlemmer har anmodet om annullering af valget ved forfatningsdomstolen;
- F. der henviser til, at kampagnen i overvældende grad blev domineret af den siddende præsident Vučić, som, selv om han ikke selv var kandidat til dette valg, påtog sig en central rolle i den daglige kampagne gennem omfattende involvering i arrangementer i det serbiske Progressive Parti (SNS), i kampagner på fjernsynet og i partimateriale og dermed misbrugte præsidentembedet og gav sit parti en uberettiget fordel; der henviser til, at den liste, der ledes af SNS, blev opkaldt efter præsident Vučić, hvilket er i strid med det forfatningsmæssige princip om repræsentation af Republikken Serbiens statslige enhed;
- G. der henviser til, at næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik Josep Borrell og kommissær med ansvar for naboskabspolitik og udvidelse, Olivér Várhelyi, den 19. december 2023 udstedte en erklæring om parlamentsvalget i Serbien, hvori de konkluderede med bekymring, at valgprocessen krævede håndgribelige forbedringer og yderligere reformer; der henviser til, at næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik, Borrell, og kommissær Várhelyi også erklærede, at de forventer, at troværdige rapporter om uregelmæssigheder vil blive fulgt op på en gennemsigtig måde af de kompetente nationale myndigheder, herunder også påstande vedrørende lokalvalget i Beograd og andre kommuner, og opfordrede det serbiske politiske lederskab til at sikre en konstruktiv og inklusiv dialog på tværs af det politiske spektrum;
- H. der henviser til, at Serbien ifølge 2023-indekset for frihed i verden betragtes som et "delvis frit" land;
- I. der henviser til, at Serbien har været kandidatland til EU-medlemskab siden 2012; der henviser til, at tiltrædelse af EU er en meritbaseret procedure, hvor hver ansøger skal opfylde Københavnskriterierne, navnlig kriterierne om at sikre fuld overholdelse af menneskerettighederne, demokratiet og retsstatsprincippet;
 - 1. er alvorligt bekymret over de alvorlige uregelmæssigheder, som internationale og nationale valgobservatører har indberettet i forbindelse med parlaments-, provins- og lokalvalg, der blev afholdt i Serbien den 17. december 2023; mener, at disse valg ikke kan betragtes som frie og retfærdige; er foruroliget over det udbredte og systematiske omfang af svig, der bragte integriteten af valget i Serbien i fare;
 - 2. opfordrer OSCE, Europarådet og Kommissionen til straks at iværksætte en uafhængig international undersøgelse af parlaments-, provins- og lokalvalgene i Serbien med særlig vægt på valget til bystyret i Beograd med en klar frist og senest ved offentliggørelsen af ODIHR I-EOM's endelige rapport; understreger, at resultaterne af denne undersøgelse bør indberettes til Parlamentet; opfordrer EU og medlemsstaterne til ikke at anerkende valgresultaterne, før der er foretaget en fuldstændig uafhængig

undersøgelse af uregelmæssigheder i forbindelse med valget; støtter en hurtig udsendelse af en ad hoc-undersøgelingsmission til Serbien som led i denne internationale undersøgelse og med deltagelse af Parlamentet;

3. opfordrer de serbiske myndigheder til fuldt ud at gennemføre ODIHR's og Venedigkommissionens mangeårige henstillinger uden yderligere forsinkelse; ser frem til ODIHR I-EOM's endelige rapport, men beklager, at udestående henstillinger fra tidligere valg stort set ikke er blevet behandlet; opfordrer indtrængende Serbien til at gennemføre henstillingerne i den fælles udtalelse fra Venedigkommissionen og ODIHR af 15. december 2022 om de forfatningsmæssige og retlige rammer for de demokratiske institutioners funktion i Serbien; opfordrer på denne baggrund Serbien til at træffe vidtrækkende foranstaltninger for at forhindre misbrug af embeds- og statsmidler, herunder en detaljeret regulering af en sådan praksis samt klare mekanismer for overholdelse, håndhævelse og sanktioner;
4. er alvorligt bekymret over rapporter om omfattende organiseret vælgermigration, hvor tusindvis af "fantomvælgere" fra Serbien eller nabolande såsom Bosnien-Hercegovina (navnlig fra Republika Srpska-enheden) er registreret på fiktive adresser i andre serbiske kommuner for at påvirke resultaterne af lokalvalget; bemærker, at en sådan praksis er ulovlig, og opfordrer de retslige myndigheder til at undersøge disse påstande; opfordrer til, at det fælles vælgerregister revideres hurtigt, og at der indføres et minimumskrav til bopæl for at kunne stemme ved lokalvalg med henblik på at forhindre dette misbrug i fremtiden;
5. fordømmer manglen på resultater med hensyn til retsforfølgelse og sanktionering af strafbare handlinger i forbindelse med valg, herunder alvorlige påstande om forfalskning af borgernes underskrifter med henblik på kandidatur, ulovlig manipulation af vælgerregistret og stemmerettigheder, pres på og intimidering af borgere og kandidater til valg, tilfælde af korruption, klientelisme og illegitim og ulovlig misbrug af borgerdata, der har belastet valgkampagnen, misbrug af statsmagten og ressourcer, som var særlig udtalt under dette valg, og manglen på effektive mekanismer til at forhindre de siddende magthavere i at opnå en urimelig institutionel fordel ved valget;
6. er foruroliget over den praksis, der forskubbete balancen til fordel for de siddende magthavere, herunder den serbiske præsidents overvældende offentlige eksponering før og under kampagnen, og den generelle udviskning af grænsen mellem præsidentens institution, staten og det politiske parti, som er ved magten, hvilket er i direkte strid med internationale standarder og punkt 5.4 i Københavnsdokumentet fra 1990;
7. opfordrer indtrængende de serbiske myndigheder til straks at træffe de nødvendige foranstaltninger i overensstemmelse med Venedigkommissionens udtalelse fra december 2022 for at sætte en stopper for ulovlig adfærd såsom vælgerintimidering og køb af stemmer og til at afhjælpe systemiske mangler i forbindelse med udformningen af valgsteder, der fører til overfyldte valgsteder, talrige brud på stemmehemmeligheden, stemmeafgivning fra grupper og familiestemmeafgivning; understreger, at effektiviteten af medieovervågningsorganer såsom tilsynsmyndigheden for elektroniske medier (REM) og dem, der er ansvarlige for kontrollen med den politiske finansiering, herunder Agenturet for Forebyggelse af Korruption, ikke kun bør sikres i lovgivningen, men også i praksis; opfordrer til en uafhængig revision af det fælles vælgerregister med

henblik på at afhjælpe unøjagtigheder i vælgerlisterne;

8. opfordrer de serbiske myndigheder til at sikre, at der er tilstrækkelige demokratiske garantier til at afholde det næste regelmæssige lokalvalg i 2024 samt fremtidige valg; fremhæver, at det er uacceptabelt, at Serbien som kandidatland til EU-medlemskab ikke overholder grundlæggende europæiske og internationale demokratiske standarder;
9. opfordrer Kommissionen til at pålægge en gruppe af uafhængige eksperter at udarbejde en omfattende rapport med henblik på at vurdere og behandle de systemiske retsstatsspørgsmål i Serbien i overensstemmelse med eksemplet med "Pribe-rapporterne" om retsstatsprincippet i Nordmakedonien og Bosnien-Hercegovina;
10. opfordrer EU til at fremme en intern og meningsfuld dialog i Serbien mellem regeringen og oppositionen for at overvinde det nuværende klima med dyb politisk polarisering; mener på denne baggrund, at Parlamentet er den bedst egnede institution til at fungere som en konstruktiv og objektiv mægler;
11. understreger, at der ikke bør tages yderligere skridt i EU-tiltrædelsesforhandlingerne med Serbien, før der er sket en væsentlig forbedring af gennemførelsen af centrale henstillinger fra ODIHR og Venedigkommissionen samt en grundig retslig undersøgelse af de indberettede uregelmæssigheder under valget; opfordrer Kommissionen og Rådet til at anvende strenge betingelser og straks fastfryse de midler, der ydes til den serbiske regering under instrumentet til førtiltrædelsesbistand (IPA III) og andre finansielle instrumenter, hvis de serbiske myndigheder ikke er villige til at gennemføre centrale henstillinger om valg;
12. understreger betydningen af at respektere og opretholde retten til forsamlingsfrihed; fordømmer i denne forbindelse den uforholdsmæssige brug af politivold mod fredelige demonstranter, der protesterer mod valgsvindel; er bekymret over påstande om, at agenter infiltrerede protesterne for at foretage provokationer og udløse indgriben fra politiets side; understreger sin urokkelige støtte til borgerne i Serbien i deres kamp for en europæisk, demokratisk fremtid;
13. roser det arbejde, der udføres af de nationale observatører fra Center for Research, Transparency and Accountability (CRTA) og Centre for Free Elections and Democracy (CeSID); fordømmer angrebene på CRTA-observatører på valgdagen, mens de overvågede potentiel valgsvindel på et valgsted i Odžaci; opfordrer indtrængende de serbiske myndigheder til at tage alle nødvendige skridt til at skabe betingelser, der gør det muligt for nationale og internationale valgobservatører at udføre deres arbejde effektivt, og til at beskytte dem mod enhver form for vold, trusler, repressalier, negativ forskelsbehandling, pres eller enhver anden vilkårlig handling som følge af den legitime udøvelse af deres rettigheder og frihedsrettigheder som fastsat i FN's erklæring om menneskerettighedsforkæmpere (resolution 2000/61);
14. er bekymret over "passiviseringen" af visse kategorier af borgeres bopælsadresser, herunder i Beograd og det sydlige Serbien, hvilket fratager dem retten til at stemme; opfordrer de ansvarlige myndigheder til at afhjælpe disse alvorlige krænkelse af valgrettighederne uden yderligere forsinkelse;
15. fordømmer angreb, smædekampagner og chikane mod journalister,

menneskerettighedsforkæmpere og civilsamfundsaktivister, der i nogle tilfælde er begået af regeringsembetsmænd, navnlig forud for valget;

16. beklager, at kampagneperioden var stærkt polariseret og præget af opildnende retorik, verbale angreb, hadefuld tale og personlig miskreditering af modstandere;
17. beklager den bekymrende lave kvalitet af medielandskabet i Serbien og den massive mængde desinformation; bemærker med bekymring, at et stort antal medieforetagender påvirkes eller kontrolleres af regeringen, hvilket resulterede i ulige vilkår for oppositionskandidater under kampagnen; beklager de angreb, som regeringsvenlige medier har iværksat mod kritiske journalister;
18. er bekymret over, at forholdene og pluralismen i medierne er blevet forværret på trods af nye love om elektroniske medier og om offentlig information og medier; er navnlig bekymret over, at tilsynsmyndigheden for elektroniske medier bevidst har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til den nye medielovgivning og har anlagt en helt passiv tilgang i kampagneperioden og endda ignorerede talrige rapporter om mediernes overtrædelse af loven under valget;
19. beklager, at kvinder fortsat er underrepræsenteret i de mest højtstående valgte stillinger, og at kvinder kun stod i spidsen for 2 ud af 18 lister; beklager, at spørgsmål vedrørende ligestilling mellem kønnene knap nok blev behandlet under kampagnen; understreger, at der er behov for en yderligere indsats for at fremme kvinders deltagelse i det politiske liv;
20. pålægger sin formand at sende denne beslutning til formanden for Det Europæiske Råd, Rådet, Kommissionen, næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik, medlemsstaternes regeringer og parlamenter, ODIHR, OSCE's Parlamentariske Forsamling, Europarådets Parlamentariske Forsamling og Serbiens præsident, regering og nationalforsamling.